

АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ МАЙСТЕР-ПЛАНІВ ТА ГЕНПЛАНІВ ДЛЯ ВІДБУДОВИ Й РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ.

¹ Вінницький національний технічний університет
² ТОВ «Олімпус»

Анотація

Досліджено поняття генплан та майстер-план, а також актуальність та принципи їх створення для відбудови українських міст в найближчому майбутньому.

Ключові слова: майстер-план, генплан, розвиток, відбудова, стратегія, актуальність.

Abstract

The concepts of general plan and master plan are studied, as well as the relevance and principles of their creation for the reconstruction of Ukrainian cities in the near future.

Keywords: master plan, general plan, development, reconstruction, strategy, topicality

Вступ

Ворог пошкодив і знищив вже не одне українське місто: Маріуполь, Северодонецьк, Волноваха, Бородянку, Бахмут та інші. З кожним днем руїнацій стає все більше, проте держава робить усе, щоб зупинити це. Питання відбудови як ніколи є актуальним сьогодні. Вже зараз варто думати про розробку стратегії відновлення зруйнованих міст країни. Генплани та майстер-плани можуть стати ключовими інструментами для відновлення цих міст, тому для визначення актуальності та головних принципів їх створення важливо було дослідити, порівняти та зіставити ці два поняття.

Результати дослідження

Майстер-план - це стратегічний документ, який містить довгострокову візію міста і визначає відповідну кількість цілей, з урахуванням соціально-економічних та демографічних показників, екологічної ситуації та сучасних технологій.

Своєю чергою, генеральний план є містобудівним документом, який визначає межі відбудови та розвитку території населеного пункту, функціональне призначення земель і планує систему вулиць і доріг[1-4]. Він також визначає місця, де з'являться нові будівлі та елементи транспортної інфраструктури, такі як автомагістралі, мости та станції метро[5-8]. Проте, на відміну від майстер-плану, він не враховує потреб та бажань мешканців міста.

Генплан зазвичай розробляється експертами з міського планування, а громадськість залучається лише на етапі публічних слухань, коли документ уже практично готовий. У той же час, майстер-план є проектом, доступним для кожного учасника міського життя, оскільки він розробляється не лише місцевою владою, а й за участю представників бізнесу, мешканців міста, а іноді й профільних вчених та міжнародних організацій. Усі сторони можуть надавати свої ідеї та пропозиції для розробки стратегії. Головне завдання майстер-плану полягає в створенні сприятливих умов для проживання мешканців, тоді як генплан є технічним проектом, що забезпечує раціональне використання території.

Вже в найближчі часи Україну чекатиме період відбудови зруйнованих та відновлення пошкоджених територій, тому дослідження майбутніх задач та розробка стратегій є актуальною вже на сьогоднішній день. Очевидно, що комплексна відбудова та подальший розвиток міст буде залежати як від наявності стратегічного майстер-плану, так і генплану, тому оптимальним варіантом буде створення обох документів, які доповнюватимуть один одного [9-11].

Створення генпланів та майстер-планів для відбудови та розвитку українських міст є дуже актуальною задачею. Основні причини, що вказують на це, включають наступне:

- Потреба у розумному використанні території: Україна є однією з країн з найбільшою кількістю міст, проте в наслідок війни багато з них зазнали значних руйнацій. Генплан та майстер-план дозволяють ефективно розпланувати територію міста з урахуванням різних факторів, таких як екологічна безпека, забудова, транспортна інфраструктура, соціальні потреби та інші. Це допомагає забезпечити належну якість життя для мешканців міста та створити комфортне середовище для праці та відпочинку.
- Стійкість до розвитку: Створення генпланів та майстер-планів має важливе значення не тільки для відбудови міст, але й для забезпечення сталості їхнього розвитку у майбутньому. Цей підхід дозволяє передбачити можливі проблеми з перенаселеністю та надмірною забудовою, забезпечити ефективне використання ресурсів та стале економічне зростання.
- Безпека громадян: Генплани та майстер-плани можуть бути використані для забезпечення безпеки міста. Наприклад, побудова житлових будинків, шкіл, дитячих садків та іншої інфраструктури з укриттями, відведення місць для медичних закладів, пожежних та інших необхідних аварійно-рятувальних служб.
- Підвищення інвестиційної привабливості: Розробка генпланів та майстер-планів може допомогти забезпечити інвестиційну привабливість міста. Інвестори зазвичай шукають місця з перспективним розвитком для вкладення своїх коштів, і створення генпланів та майстер-планів може надати важливу інформацію щодо можливостей відбудови міста та інвестиційних можливостей для подальшого розвитку.
- Управління ризиками. Генплан та майстер план допомагають управляти ризиками, пов'язаними з будівництвом та розвитком міста. Вони враховують ризики, пов'язані з природними катастрофами, такими як повені та зсуви ґрунту, а також ризики, пов'язані з розвитком інфраструктури та забудовою міста.

Генплани та майстер-плани для відбудови потрібно буде створювати з урахуванням принципів екологічності, доступності, різноманіття та безпеки:

- Через активну фазу війни в країні може збільшитись кількість людей з обмеженими можливостями, тому міста повинні забезпечити комфортні та інклюзивні умови для їх життя.
- На територіях мають бути різноманітні об'єкти інфраструктури, майданчики, зручні пішохідні та велосипедні доріжки, зелені зони та транспортні маршрути, щоб містяни змогли якісно користуватись просторами.
- Пішоходи, автомобілісти та велосипедисти повинні відчувати себе в безпеці й мати для цього власне середовище.
- Через бойові дії погіршується стан довкілля, тому має збільшитись обсяг висаджування дерев та рослин, забезпечуватись ефективною системою дощовою водою, використання енергоефективних технологій та матеріалів в будівництві, реалізація програми сортування та переробки відходів, використання альтернативних джерел енергії та інші. При цьому, потрібно забезпечувати не тільки збереження, а й покращення якості довкілля для здоров'я та добробуту мешканців міст.
- Потрібно буде працювати над сучасною, європейською, заснованою на наших традиціях, архітектурою України, яка нестиме нові сенси: повагу до людей, важливість спільних просторів, енергонезалежність, доступність, безпеку, силу громад.
- Важливо зазначити, що генплан та майстер план повинні бути створені з урахуванням потреб та інтересів мешканців міста, а також з врахуванням вимог законодавства та стандартів у галузі містобудування та архітектури.

Не менш важливим є уніфікація майстер-плану та генплану. Усі учасники процесу відновлення та розвитку міст повинні дивитися в одному напрямку. Таким чином, об'єднавши зусилля, відбудова територій буде більш гнучкою, оперативною та ефективною.

Висновки

Отже, генплани та майстер плани є необхідними інструментами для відбудови українських міст, адже кожен відіграє свою важливу роль. Вони дозволяють ефективно використовувати територію, розвивати економіку та покращувати якість життя майбутніх мешканців міста. Крім того, генплани та майстер плани можуть стати основою для розвитку міського планування та управління розвитком

міста на довгострокову перспективу. Тому, їх створення є важливою задачею для місцевих органів влади та фахівців для відбудови міст України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Фільваров Г. Й. Основні методичні напрями розроблення нового генерального плану Києва / Г. Й. Фільваров, А. М. Плешкановська // Містобудування та територіальне планування: зб. ст. К. : КНУБА, 2009. – Вип.. 32. – С. 448-456.
2. Kalafat K. Technical research and development [Text]: collective monograph / Kalafat K., Vakhitova L., Drizhd V., etc. – International Science Group. – Boston, : Primedia eLaunch 2021. – 616 p
3. Габрель М. Проблеми функціонування та розвитку найбільших міських регіонів України: оцінка і шляхи вирішення / М. Габрель // Містобудування та територіальне планування: зб. ст. К. : КНУБА, 2010. – Вип.. 36. – С. 74-82.
4. Белінська М.Ю. Соціально-економічні та наукові чинники розвитку міст майбутнього / М.Ю. Белінська; наук. керівн. Т.Ю. Кузьменко // Архітектура: Естетика + Екологія + Економіка : матеріали ІІ-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (2-3 жовт. 2017 р., м. Полтава). - Полтава: ПолтНТУ, 2017. - С. 95-96.
5. Ковальський В. П. Сучасні стилі архітектури [Текст] / В. П. Ковальський, М. О. Постолатій, Д. О. Войтюк // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт)", квітень-травень 2019 р. – Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.Б. Бекетова, 2019. – С. 136-138.
6. Ковальський В. П. Малі архітектурні форми, їх переваги та недоліки(на прикладі міста Вінниця) [Текст] / В. П. Ковальський, К. Пиндик // Вісник науково-методичних досліджень. - Вінниця : ВГПК, 2015. – No 4. - С. 113–118.
7. Boiko, T., et al. Theoretical foundations of engineering. Tasks and problems. Vol. 3. International Science Group, 2021
8. Вітюк І. В. Варіанти моделювання ландшафтно-архітектурної та просторової структури рекреаційно-розважальних парків [Текст] / І. В. Вітюк, В. П. Ковальський // Прикладні науковотехнічні дослідження : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 5-7 квітня 2017 р. - ІваноФранківськ : Симфонія форте, 2017. - С. 144. - ISBN 978-966-284-110-7.
9. Матвійчук Є. Р. Впровадження організаційно-технічних рішень житлової зони в умовах щільної міської забудови [Електронний ресурс] / Є. Р. Матвійчук, В. П. Ковальський // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи» (МН-2021), м. Вінниця, 01-14 травня 2021 р. – 2021. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2021/paper/viewFile/11139>.
10. Абрамович В. С. Застосування адаптивної архітектури при ревіталізації будівель і міських просторів [Електронний ресурс] / В.С. Абрамович, В.П. Ковальський, А.В. Бондар // Збірник матеріалів Міжнародної науково-технічної конференції "Інноваційні технології в будівництві (2020)", 10-12 листопада 2020 р. – Вінниця : ВНТУ, 2020. – <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/itb/itb2020/paper/viewFile/10868/9072>
11. Ковальський В. П., Бондар А. В., Абрамович В. С. Особливості ревіталізації громадських будівель у центрі міста Вінниця //Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. – 2020. – Т. 29. – No. 2. – С. 87-93.

Рикало Олександр Олександрович — студент групи БМ-22мс, факультет будівництва цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: Olexandrykalo@gmail.com

Чулик Іван Андрійович — ТОВ «Олімпус». . Email: Vany_chuluk@ukr.ynt

Ковальський Віктор Павлович — к.т.н., доцент, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет. Email: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com

Rykalo Olexsandr O. — student, Faculty of Construction, Civil and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. Email: Olexandrykalo@gmail.com

Chulyk Ivan A — LLC «OLYMPUS». Email: Vany_chuluk@ukr.ynt

Kovalskiy Viktor P — Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Construction, Urban Management and Architecture, Vinnitsa National Technical University. Email: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com